

ЯНКО ГОНДАШЕК И ЗЛАТНОТО МОМИЧЕ

Превод от английски: Емилия Стаматова, 1996

chitanka.info

Това се случило в седемдесет и седмата земя, където израснало оловно дърво. С върха си то достигало небето. Кралят искал да разбере какви са плодовете на дървото. Той обещал единствената си дъщеря и половината кралство на оня, който разбере какви са плодовете на дървото. Кралят наредил да разгласят неговата воля сред всички воители, но сред тях не се намерил никой, който да се захване с нейното изпълнение. Явил се само един обикновен момък — свинарят Янко Гондашик. Довели го при краля.

— Пресветли кралю, аз се обзалагам, че ще се покатеря по дървото, но трябва да ми дадеш двестакилограмови войнишки обувки.

Кралят веднага наредил да изковат такива обувки за Янко Гондашик. Момъкът ги обул, взел брадва и я забил в дървото. Забил друга брадва по нагоре, измъкнал първата и така продължил нагоре. Качвал се по дървото три месеца и три дни, а още не бил видял клон. Вече било трудно да се спусне надолу, така че трябвало да продължи към върха на дървото. Вървял още девет дни. Показала се ябълка малка като детска ръка. Янко забързал.

Оказало се, че на дървото има замък, около замъка златен коридор. Когато Янко стигнал при него, пресегнал се и скочил в коридора. В този миг пред него се появило златно момиче.

— Хоп! Янко, аз съм твоят, и ти си мой!

Момъкът отдъхнал там три дни, после рекъл:

— Ей, принцесо, не мога да остана тук, трябва да намеря върха на дървото!

— О, Янко, толкова е хубаво, че си тук. Не ходи никъде. Каквото ти сърце иска, ще го имаш тук.

— Не ми стига да стоя тук, трябва да намеря върха на дървото.

— Недей да си тръгваш — замолило го момичето. — Толкова си се измъчил, докато се качиш до тук. Остани, не ходи другаде.

Но Янко не го слушал. Накрая момичето му дало тристакилограмови оловни обувки и му сложило в торбата хляб, сланина, месо и вода за три месеца. И със сълзи на очи го изпроводило.

Тръгнал Янко нагоре по дървото, пак си помогнал с двете брадви и така се катерил три месеца и девет дни, докато оловните обувки се изтъркали. А все още не виждал клон на дървото.

Закрачил нагоре бос. Вървял още девет дни, девет ноци и девет часа и видял на дърво нещо, което приличало на малък орех. Забързал към него. Оказало се, че това не е орех, а замък, покрит със злато, а край него златен коридор. Като се изравнил с него, Янко се хванал за един златен прът и скочил в коридора. Тогава срещу него се затичало златно момиче и го прегърнало:

— Хей, Янко, ти си мой и аз съм твоя!

Останал там Янко три дни, но четвъртия рекъл:

— Принцесо, слушай, не мога да стоя повече тук. Трябва да намеря върха на дървото.

— О, Янко, това е невъзможно. Толкова много си вървял, докато се изкачиш до горе, всичките си дрехи ще изпокъсаш. Но щом така искаш, ще ти приготвя неща за из път.

Принцесата му дала оловни обувки и храна за три месеца.

Така Янко вървял три месеца и девет дни и още не се виждал върхът на дървото. А обувките му вече съвсем се изпокъсали. Като се изули от краката му, падали цели две мили надолу, докато стигнат земята.

Янко Гондашик закрачил към върха. Бързал, бързал, защото бил гладен. Храната, която му дала принцесата, вече се свършила. Като катерица се катерил нагоре и най-сетне стигнал до един замък. Първите два замъка били красиви, но този бил сто пъти по-красив! Хванал се Янко за една златна плочка, подскочил и се озовал в златния коридор, който опасвал замъка. Тогава срещу него се затичало златно момиче:

— Хей, Янко, ти си мой и аз съм твоя чак до смъртта!

И така двамата заживели в замъка. Нищо не им липсвало, имало какво ли не и за ядене, и за пиене. Така Янко Гондашик весело си живеел с жена си. След време принцесата родила красиво момче. Всяка неделя тя ходела на църква, но Янко не знаел това. Той мислел, че принцесата ходи в градината. Една неделя, когато я нямало, Янко размишлявал:

— Защо моята жена не ме пуска да вляза в онази стая. Какво ли крие там?

И той затърсил ключове под прага. Намерил един, който влизал в ключалката. Отключил и влязъл в стаята. Вътре по средата стояла

бъчва, здраво обкована с девет обръча. Янко почукал на бъчвата, като мислел, че в нея има вино, но чул от нея глас:

— Ей, Янко, дай ми, моля ти се, само един черпак вода, да се напия. Толкова съм жаден!

— О, разбира се, ще ти дам не един, а пет.

Янко искал да подаде водата, но не могъл, защото бъчвата била здраво закована.

Гласът отвътре се обадил:

— Излей я на дъното, Янко!

Той излял на дъното, изведнъж три от обръчите се спукали и свлекли на земята.

Гласът се примолил отново:

— Ей, Янко, много те моля, в името на красивата ти жена и твоето момче: дай ми още един черпак.

Янко излязъл още един черпак на дъното на бъчвата и още три обръча паднали.

— Ей, Янко, моля те за твое здраве и за здравето на жена ти и детето ти, дай ми още един черпак!

Янко отново излял вода на дъното. Тогава се разкъсали и последните три обръча и така паднали на земята, сякаш ударил гръм. Тогава от бъчвата изскочил дяволът.

— Ех, Янко, имаше златна жена, вече нямаше нищо!

Когато златната жена излязла от църквата, дяволът я чакал и я грабнал заедно с момчето.

Янко останал сам в замъка. Не знаел какво да прави, след като жена му и детето му не се върнали навреме. Плакал, скубал си косите. Тъжен крачел из двора. Като бродел ни жив, ни умрял, видял една малка конюшня. Влязъл в нея и открил едно конче.

— Ей, Янко, какво направи, че загуби жена си и моята господарка?

— Ох, тръгвам конче, тръгвам да я търся! Само да знаех къде е.

— Аз ще те отнеса до мястото, където дяволът грабна моята господарка, след като тя е излязла от църквата.

Янко яхнал кончето и то го отнесло при църквата. Оставило го там и се върнало. А Янко тръгнал през гори и планини.

По пътя срещнал една старица, която знаела какво става по света.

— Добър вечер, бабо! Не си ли чула нещо за една златна жена с малко момче?

— Чувала съм. Там при онзи кладенец има жива и мъртва вода. Тя идва за вода тук всяка нощ. Идва точно в дванайсет с момчето си, налива вода ѝ я носи на дяволите. Ако искаш да поговориш с нея, иди там в полунощ. Дяволите ще си идат да спят, а ти ще имаш време да се видиш с нея.

Янко отишъл при кладенеца, огледал се и зачакал, докато си идат дяволите. В дванайсет дошла жена му с момчето. Той изскочил пред нея и я разцелувал.

— Ох, Янко, да не беше се раждал на този свят, щом така съсипа нашия живот.

— О, скъпа моя, питай дявола дали не може някак си да се освободиш от него.

Те се разделили. Тя се върнала при дяволите, а Янко останал при кладенеца. На следната нощ жената се опитала да разбере дали може да се освободи по някакъв начин от него.

— Не се е родил този, който може да те освободи от мен. Но щом искаш да научиш как можеш да се освободиш, слушай: в червеното море се издига замък. В него живее майка ми. Тя има кобила, която всеки ден ражда по едно жребче. Който има такова жребче, той лесно може да те освободи.

В полунощ принцесата отишла при Янко и му разказала всичко. Щом чул това, Янко отишъл на брега на червеното море, на остров Примус и потърсил майката на дявола.

— Добър вечер, бабо!

— Ей, човече, откъде се взе тук? Имам четиристотин деветдесет и девет глави, вече дойде и петстотната. Щом си дошъл, ще ми служиш три дни.

На сутринта с железен остен бабата изкарала конете от конюшната и Янко ги подкарал на паша. Конете играли, подскачали и пръснали. Янко заплакал. После се сетил, че в торбата си има свирка. Засвирил с нея, конете се събрали. Той хванал здраво остена и ги подкарал обратно към конюшната.

Майката на дявола грабнала остена и започнала да налага конете. На другата сутрин тя изкарала седемдесет и седем зайци. Янко ги подкарал на ливадата. Щом излезли от двора, зайците се разпръснали.

Янко заоплаква нещастната си съдба. Като се свечерило, измъкнал свирката и засвирил. Зайците в миг се събрали. Той бързо ги подкарал и вкарал в двора.

Бабата изскочила на двора:

— Ооо, Янко, никога не съм имала по-добър слуга от теб! Ще ми служиш и утре и ако отново се справиш, ще ти дам каквото поискаш.

На следващата сутрин тя изкарала седемдесет и седем сърни, които щом излезли навън, изчезнали от погледа му.

Янко бродил из планината, търсил сърните, но не могъл да ги намери. Пак се сетил за старата си свирка, засвирил с нея и сърните заподскачали след него. Янко бързо ги повел и затворил в двора.

Излязла майката на дявола:

— Е, Янко, повече не искам да ми служиш, кажи какво искаш.

— О, бабо, на ливадата имаш една кобила, тя всеки ден ражда по едно жребче. Дай ми едно жребче.

— За какво ти е, три дни вярно ми служи, искам добре да ти се отблагодаря. Можеш да си избереш какъвто искаш на света от моите коне.

— О, бабо, не мога да взема от тези коне, които са по-умни от мен. Ако си взема жребчето, ще мога да го отгледам и то ще ми служи вярно.

Бабата го молила да си избере от нейните коне, но Янко не отстъпвал.

— Е, щом искаш да си изгубиш главата — рекла тя накрая, — иди на ливадата. Но знай, че когато кобилата ражда, ще долетят гарвани и ще дърпат от нея жребчето.

— А, бабо, аз не се страхувам, ще извадя и ще спася красивото жребче.

Янко отишъл на ливадата, приближил се до кобилата, а тя точно в този момент започнала да ражда. Янко събул ботушите си и ги размахал към гарваните. Едва се показало копитцето на жребчето и гарваните се струпали, искали да откъснат крачето му, но Янко имал и здрава сопа, с която бил гарваните по главата, докато жребчето се родило.

После го поставил под кобилата, то се насукало с мляко и рекло:

— Янко, не се бой, ще си върнеш златната господарка.

Янко отишъл с него при майката на дявола, тя хванала жребчето уж от радост и го вкарала в конюшната. Бързо затворил вратата, грабнала нож, с който разрязала жилите на краката му и цяла купа кръв изтекла от кончето.

Тогава бабата рекла:

— Слуга мой верен, няма да те пусна с празни ръце, ще ти дам поне парче хляб.

Тя взела купата с кръвта и я излязла в брашното, направила тесто и го опекла. Когато дала на Янко хляба, жребчето едва дишало.

Янко заплакал. Но стореното — сторено. Бабата започнала да го увещава да вземе кон, че това жребче не му трябва, че то ще умре. Но Янко не го пуснал, взел го на гръб. Дошло му на ум да отчупи от хляба и да даде на жребчето. Пъхнал той в устата му парченцето, то го изяло, и от хляба, омесен със собствената му кръв, изведнъж оживяло и се ободрило. Когато изяло целия хляб, се върнала силата му.

Жребчето рекло:

— Сядай на гърба ми, верни ми господарю! Твои са вече жена ти и синът ти.

Яхнал Янко жребчето и го подкарал към кладенеца на дяволите. В полунощ дошла принцесата с ведра за вода. Когато видяла Янко, яхнал жребчето, хвърлила ведрата, бързо с момичето скочила върху гърба на жребчето и тримата побягнали в небето.

Тогава в пъкъла се разсмяла кобилата Контрахирма.

Дяволът я попитал:

— Контрахирма, защо се смееш, какво ти е! Нали си имаш сено!

— Да, но си нямам златна подарка. С нея избяга Янко Гондашик.

Дяволът се зачудил:

— Ако изядеш десет килограма месо и изпиеш девет бъчви с вино, ще имаш ли сили да ги догониш?

— Не, няма да мога, защото Янко язди конче, което има шест крака.

Дяволът се разгневил, бързо се метнал на гърба на Контрахирма, боднал я с шпорите. Силно я боднал, кобилата се разгневила, хвърлила дявола. Той паднал и се пръснал на земята.

А Янко се върнал със златна принцеса в замъка.

И сигурно и до ден-днешен живеят щастливо и мирно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.